

องค์ความรู้

เรื่อง การต่อต้านและการเฝ้าระวังการทุจริตของสำนักกฎหมาย

คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร STRONG
จิตพอเพียงต้านทุจริต ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส
ของสำนักกฎหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

คำนำ

ตามที่คณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ให้ความเห็นชอบแผนบูรณาการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานในการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ เพิ่มความเข้มแข็งขององค์กร และเป็นศูนย์การเรียนรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริต นั้น

เพื่อให้การดำเนินการด้านการป้องกันและการต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าประสงค์ และยกระดับมาตรฐานการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักกฎหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จึงได้ดำเนินการจัดทำองค์ความรู้ เรื่อง “การต่อต้านและการเฝ้าระวังการทุจริตของสำนักกฎหมาย” เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทุจริตและการต่อต้านการทุจริต เพื่อสร้างเสริมค่านิยมสุจริตโปร่งใส และร่วมกันเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เกิดการทุจริตภายในองค์กร

องค์ความรู้ เรื่อง “การต่อต้านและการเฝ้าระวังการทุจริตของสำนักกฎหมาย” ฉบับนี้ เป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการประมวลผลความรู้ที่ได้ในการเข้าร่วมโครงการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานที่ได้รับรางวัลองค์กรโปร่งใส/องค์กร STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต สอดคล้องตามแผนบูรณาการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและการป้องกันการทุจริตของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มาตราการที่ ๑ การขับเคลื่อนกระบวนการรักษามาตรฐานการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา เพื่อเผยแพร่ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกันการทุจริต ทั้งนี้ เพื่อสร้างบุคลากรให้มีทัศนคติ ไม่ยอมไม่ทน และไม่นิ่งเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นการต่อยอดการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต่อไป

คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร STRONG
จิตพอเพียงต้านทุจริต ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส
ของสำนักกฎหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

มิถุนายน ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
๑. ที่มาและความสำคัญของเรื่อง	๑
๒. ความหมายของการทุจริต (Corruption)	๒
๓. สาเหตุของการทุจริต	๓
๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๔
๕. รูปแบบของการทุจริต	๕
๖. ระดับของการทุจริตในประเทศไทย	๖
๗. บทบาทของ Digital Disruption ต่อการทุจริต	๗
๘. รูปแบบการป้องกันการทุจริตในยุค Digital ด้วย Data	๘
๙. โอกาสเชิงบวกของการใช้เทคโนโลยีในการต่อต้านทุจริต	๘
๑๐. โอกาสเชิงลบของการใช้เทคโนโลยีในการทุจริต	๑๐
๑๑. โอกาสในการลดการทุจริตในยุค Digital Disruption	๑๐
๑๒. นวัตกรรมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในยุค Digital Disruption	๑๓
๑๓. มาตรการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตของสำนักกฎหมาย	๑๖
บรรณานุกรม	๑๙

องค์ความรู้ เรื่อง “การต่อต้านและการเฝ้าระวังการทุจริตของสำนักกฎหมาย”

๑. ที่มาและความสำคัญของเรื่อง

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นหนึ่งในปัญหาของประเทศไทยที่ฝังรากลึกมาอย่างยาวนาน ซ้ำร้ายยิ่งเวลาผ่านไป รูปแบบของการทุจริตยิ่งหลากหลาย ซับซ้อน และมีวิวัฒนาการล้ำหน้าคู่ขนานไปพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสังคมเป็นวงกว้าง เป็นอุปสรรคสำคัญที่ฉุดรั้งไม่ให้เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศสามารถพัฒนาไปข้างหน้าได้เท่าที่ควร ภาครัฐและภาคประชาชนจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันเฝ้าระวัง ป้องกัน และต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ เพื่อร่วมกันสร้างสังคมที่ปลอดการทุจริตอย่างแท้จริง ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฉบับที่ ๒ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕-๒๕๖๖ กับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในฐานะองค์กรหลักในการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย ซึ่งได้เห็นชอบร่วมกันในการส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่และประสานการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต และยังเป็นการสร้างเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้มีกระบวนการเสริมสร้างบทบาทในการเฝ้าระวัง และมีส่วนร่วมในการป้องกัน ต่อต้าน และปราบปรามการทุจริตทุกรูปแบบ

ทั้งนี้ ตามที่คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักกฎหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความโปร่งใสและต่อต้านการทุจริต เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุม ๔๐๒-๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (ฝั่ง สว.) โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริต ผ่านการเสวนาในหัวข้อ “ก้าวต่อไปของ STRONG องค์กรโปร่งใสไร้ทุจริต” โดย รศ.ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และหัวข้อ “กรณีศึกษาการทุจริตภาครัฐ และเทคนิควิธีการถอดบทเรียนเพื่อลดความเสี่ยงการทุจริตภายในองค์กรของรัฐ” โดย พันตำรวจโท สิริพงษ์ ศรีตุลา ผู้อำนวยการกองปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๒ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) นอกจากนี้ สำนักกฎหมาย นำโดยนายโสภณ ชาตบุษย์จารุ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ในฐานะผู้นำองค์กร ยังได้มีการประสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนองค์กร STRONG ต่อต้านการทุจริตกับสถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายของสำนักงาน ป.ป.ช. อันเป็นการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอก ทำให้มีเครือข่ายโปร่งใส/ต่อต้านการทุจริตเพิ่มขึ้นจำนวน ๑ เครือข่าย ซึ่งมีความสอดคล้องตามแผนบูรณาการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสและการป้องกันการทุจริตของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ (มาตรการที่ ๑ การขับเคลื่อนกระบวนการรักษามาตรฐานการเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ

ของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา) นั้น เพื่อให้การร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กรณีแลกเปลี่ยนองค์กร STRONG ดังกล่าว สามารถส่งต่อค่านิยมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และต่อต้านการทุจริตมากยิ่งขึ้น ขณะทำงานฯ จึงนำองค์ความรู้ที่ได้ มาจัดทำองค์ความรู้ เรื่อง “การต่อต้านและการเฝ้าระวังการทุจริตของสำนักกฎหมาย” ไว้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดเพื่อร่วมสร้างสังคมที่ปลอดการทุจริตต่อไป

๒. ความหมายของการทุจริต (Corruption)

- ❖ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
“ประพฤติชั่ว คดโกง ไม่ซื่อตรง”
- ❖ ประมวลกฎหมายอาญา ให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๑ (๑)
“โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
- ❖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๔
“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น
- ❖ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๓
“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ
“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น
- ❖ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐)
“การทุจริตคอร์รัปชัน” คือ การใช้อำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเอง ญาติพี่น้องและพวกพ้อง
- ❖ องค์การระหว่างประเทศด้านความโปร่งใส (Transparency International)
“คอร์รัปชัน” คือ การใช้อำนาจที่ได้รับความไว้วางใจในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล

๓. สาเหตุของการทุจริต

สาเหตุของการทุจริตสามารถจำแนกได้ ๔ กลุ่ม ดังนี้

❖ กลุ่มที่ ๑ เกิดจากพฤติกรรมความโลภ

พฤติกรรมความโลภที่มาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล ที่มาจากความโลภ ความไม่เพียงพอหรือเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐที่ขาดหลักยึดด้านคุณธรรม จนกลายเป็นคนที่เห็นแก่ได้ มีความอยากและความไม่รู้จักพอ รวมถึงการขาดบรรทัดฐาน (Norm) ของความเป็นบุคคลสาธารณะ (Public Persons) ที่ต้องยึดหลักความเป็นกลาง และความเป็นธรรมเป็นที่ตั้ง

❖ กลุ่มที่ ๒ เกิดจากการมีโอกาสหรือการที่ระบบการทำงานมีช่องว่าง

เกิดจากการมีโอกาสหรือการที่ระบบการทำงานมีช่องว่างเป็นสาเหตุที่มาจากระบบการทำงานที่มีช่องว่าง การขาดระบบควบคุม การตรวจสอบที่ไม่รัดกุม โดยสรุปสาเหตุ เช่น การขาดความรู้ ความเข้าใจผิด หรือถูกใช้ให้กระทำ ความเคยชินของเจ้าหน้าที่ ที่คุ้นเคยกับการที่จะได้ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” การถูกบังคับให้รับตามบรรทัดฐานของกลุ่ม (ตามน้ำ) การอาศัยช่องว่างของระเบียบและกฎหมาย การทุจริตตามระบบ (Systemic) ด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการจัดซื้อจัดจ้าง การเปิดเสรีการค้าและการลงทุนที่มีการแข่งขันแย่งง่ายง่ายหรือสินบนเพื่อให้ได้รับอนุมัติให้นำเข้าหรือได้มาซึ่งใบอนุญาตต่อการได้รับสิทธิต่อโครงการต่าง ๆ การบังคับใช้กฎหมายไทยยังไม่เคร่งครัด และมีช่องโหว่ให้ผู้ใช้อกฎหมายดำเนินการแบบสองมาตรฐาน

❖ กลุ่มที่ ๓ เกิดจากการขาดจริยธรรม

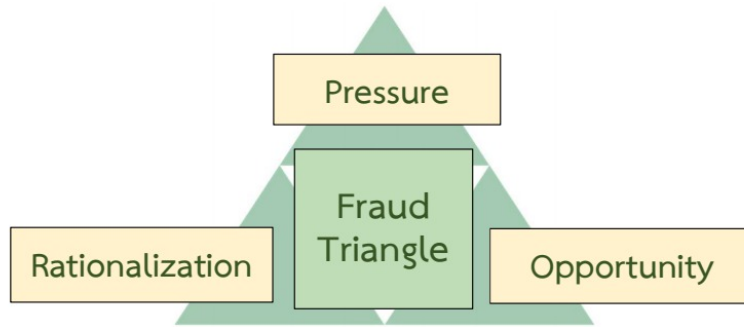
สาเหตุที่มาจากขาดจริยธรรมส่วนบุคคล หรือจริยธรรมขององค์กรที่ไม่ได้มีการบังคับใช้ให้เกิดผล ขาดเจตจำนงที่แน่วแน่ของฝ่ายการเมืองในการแก้ไขปัญหา ภาคการเมืองขาดความมั่นคงและต่อเนื่อง

❖ กลุ่มที่ ๔ เกิดจากแรงจูงใจและความคุ้มค่าในการเสี่ยง

เพราะทุจริตแล้วได้รับผลประโยชน์มากเมื่อเทียบกับความเสี่ยง การบังคับใช้กฎหมายปราบปรามหรือการลงโทษทางสังคมขาดประสิทธิภาพ โดยสรุปสาเหตุ เช่น การขาดระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง ขาดความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคประชาชน รวมถึงการทำลายระบบตรวจสอบอำนาจรัฐ ขาดการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเบื่อหน่าย วางเฉย ไม่มีปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ถูกต้องทำให้ผู้ทุจริตมีแรงจูงใจและรู้เห็นว่าผลตอบแทนที่จะได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับความเสี่ยงนั้นคุ้มค่า จึงแสวงหาและพัฒนาแนวทางการทุจริตที่มีรูปแบบแปลกใหม่

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (The Fraud Triangle)

❖ มีความกดดันหรือแรงจูงใจ (Pressure) ผู้ทุจริตมีความกดดันหรือมีแรงจูงใจให้กระทำการทุจริต ซึ่งอาจเกิดจาก

๑) ความกดดันในการปฏิบัติงาน เช่น กิจกรรมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้วัดผลลัพธ์ทางการเงินระยะสั้น เช่น ยอดขายหรือผลกำไรสูงเกินไป และหากปฏิบัติไม่ได้ จะถูกลงโทษ จึงมักเป็นความกดดันให้ทุจริตโดยการแก้ไขรายงานและตัวเลขบัญชี

๒) ความกดดันและแรงจูงใจส่วนตัว เช่น ความเดือดร้อนทางการเงินเฉพาะหน้า หรือจากอุปนิสัยส่วนตัว เช่น ติดการพนัน สุรุษสุร่าย เป็นคนฉลาดแกมโกง

❖ มีโอกาสในการกระทำผิด (Opportunity) ได้แก่ โอกาสทุจริต โอกาสที่จะปกปิดการกระทำ และโอกาสที่จะแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต โอกาสในการกระทำผิดอันเกิดจากจุดอ่อนในการควบคุมภายในที่จะป้องกันและค้นพบการทุจริตให้ทันกาล ขาดการแบ่งแยกหน้าที่ที่มีความเสี่ยงต่อความเสียหายขององค์กร การละเมิดหรือยกเว้นการควบคุมไม่ต้องได้รับการตรวจสอบ ขาดการควบคุม การเข้าถึงทรัพย์สินสภาพคล่องและระบบสารสนเทศที่สำคัญ ส่วนจุดอ่อนที่ขาดการควบคุมแบบค้นพบ เช่น ไม่มีระบบร่องรอยการตรวจสอบ (Audit Trail) ทำให้สามารถทำความผิดได้โดยไร้ร่องรอย หรือตรวจสอบยาก ไม่มีระบบควบคุมแบบอัตโนมัติที่จะค้นพบได้ในเวลาเกิดจริง ไม่มีการตรวจนับทรัพย์สิน และการระทหายอดบัญชีสำคัญทุกเดือน

❖ มีข้ออ้างหรือเหตุผลที่ทำให้ผู้กระทำมีความรู้สึกที่ดีขึ้น (Rationalization) เช่น อ้างด้านความจำเป็น หรือความเดือดร้อนส่วนตัว อ้างว่าเป็นประเพณีทางธุรกิจ ไม่ทราบว่าเป็นความผิดเพราะเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำ หรืออ้างว่าทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๕. รูปแบบของการทุจริต

❖ รูปแบบของการทุจริต (แนวคิด Hridenheimer, ๑๙๗๘)

การทุจริตสีดำ หมายถึง การทุจริตที่คนส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่ามีความผิดและสมควรถูกดำเนินคดี

การทุจริตสีเทา หมายถึง การกระทำที่คนส่วนหนึ่งเห็นว่าควรถูกลงโทษ แต่อีกส่วนหนึ่งเห็นต่างออกไป และคนส่วนใหญ่เห็นคลุมเครือ

การทุจริตสีขาว หมายถึง การกระทำที่คนส่วนใหญ่โดยเฉพาะชนชั้นนำในสังคมเห็นว่ายอมรับได้ เช่น การแข่งแฉก การใช้อภิสิทธิ์ การให้ค่าน้ำร้อนน้ำชา

❖ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้กำหนดนิยามและรูปแบบของการทุจริตเป็น ๗ ประเภท ได้แก่

๑) การทุจริตขนาดใหญ่ (Grand Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงเพื่อบิดเบือนนโยบายหรือการใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบ เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของชาติ

๒) การทุจริตขนาดเล็ก (Petty Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับกลางและระดับล่างต่อประชาชนทั่วไป โดยการใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในทางมิชอบ

๓) การติดสินบน (Bribery) เป็นการเสนอ การให้ หรือสัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ และสิ่งตอบแทนต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

๔) การยักยอก (Embezzlement) คือ การที่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐนำเงินหรือสิ่งของที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ในหน้าที่ราชการ มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง

๕) การอุปถัมภ์ (Patronage) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก ด้วยการคัดเลือกบุคคลจากสายสัมพันธ์ทางการเมืองหรือเครือข่าย (Connection) เพื่อเข้ามาทำงานหรือเพื่อได้รับผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๖) การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจที่มีในการให้ผลประโยชน์หรือให้หน้าที่การงานแก่เพื่อน ครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิด โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๗) ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) คือ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม อันเกิดจากที่บุคคลต้องมีหน้าที่หรือสถานะมากกว่า ๑ สถานะ

๖. ระดับของการทุจริตในประเทศไทย

การทุจริตในประเทศไทยอาจจะจำแนกออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑) การทุจริตในระดับชาติ การทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) เป็นรูปแบบการทุจริตที่นักการเมืองใช้อำนาจทางด้านการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงอำนาจนิติบัญญัติที่ได้มาจากความไว้วางใจของประชาชน เป็นเครื่องมือในการออกกฎหมาย การแก้ไขกฎหมาย การแก้ไขระเบียบข้อบังคับและนโยบาย โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และตีความกฎหมาย กฎ ระเบียบ ให้เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง เพื่อให้การกระทำการทุจริตกลายเป็นสิ่งที่ชอบธรรม เนื่องจากมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และนโยบายรองรับการทุจริตเชิงนโยบายยังปรากฏในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การซื้อขายตำแหน่งในระดับสูงทางราชการ นำไปสู่การตรวจสอบที่หละหลวมในโครงการก่อสร้าง การจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐ และการใช้วิธีพิเศษในการดำเนินการหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ มาตรการป้องกันการทุจริตต่าง ๆ ในแต่ละกระบวนการขั้นตอน มีการแบ่งผลประโยชน์กันในหมู่พวกพ้อง นอกจากนี้ยังมีรูปแบบของการว่าจ้างแบบเหมารวม (Turnkey) ซึ่งผู้รับเหมาสามารถดำเนินการออกแบบและก่อสร้างโครงการให้แล้วเสร็จได้ด้วยตัวเอง ซึ่งเอื้อต่อการทุจริต เนื่องจากผู้รับเหมาโครงการสามารถปรับเปลี่ยนแผนงานต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา สามารถปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายและขออนุมัติงบประมาณเพิ่มได้ง่าย อีกทั้งยังเปิดช่องให้บริษัทเอกชนเรียกร้องค่าชดเชยจากรัฐได้ ซึ่งมักเกิดจากการทำสัญญาที่หละหลวม มีช่องว่างให้หน่วยงานรัฐเสียเปรียบ

๒) การทุจริตในระดับท้องถิ่น การกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติทำให้เกิดการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน ลักษณะการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

(๑) การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการเงินการคลัง ส่วนใหญ่เกิดจากการละเลยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) สภาพหรือปัญหาการทุจริตที่เกิดจากตัวบุคคล

(๓) สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของกฎ ระเบียบ และกฎหมาย

(๔) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดคุณธรรมจริยธรรม

(๕) สภาพหรือลักษณะปัญหาการทุจริตที่เกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

(๖) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบขาดความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ

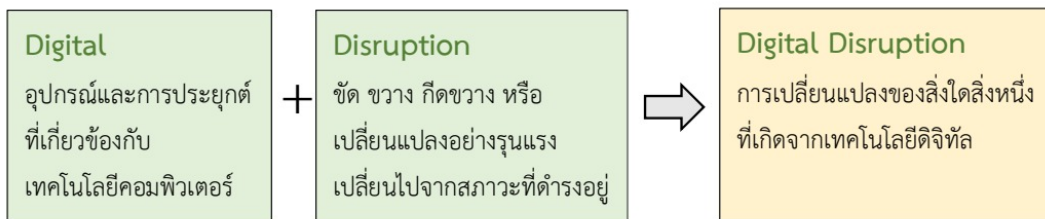
(๗) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น

๗. บทบาทของ Digital Disruption ต่อการทุจริต

๑) ความหมายของ Digital Disruption

Digital Disruption เป็นการเปลี่ยนแปลงที่นำวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากกว่ามาทำลายรูปแบบที่มีอยู่ดั้งเดิม ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการเข้ามาของแหล่งข้อมูลมหาศาลที่สามารถเข้าถึงได้ด้วยการสื่อสารอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อกันทั่วโลก ทำให้โลกเปลี่ยนแปลงไปในทุกด้านอย่างไม่อาจคาดเดาได้ ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การทำงาน รวมไปถึงการเรียนรู้และระบบการศึกษา

ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก Digital Disruption เช่น สาขาของธนาคารปิดตัวลง เพราะ Financial Technology (Fintech), Social Media มีอิทธิพลต่อมนุษย์มากยิ่งขึ้นจนก่อให้เกิดสำนักข่าวออนไลน์และเกิดการแข่งขันของสื่อ, Marketplace Model หรือตลาดกลางสำหรับผู้ซื้อและผู้ขาย ได้แก่ แพลตฟอร์มทางธุรกิจต่าง ๆ

๒) Digital Disruption เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันอย่างไร

(๑) นวัตกรรมหลายอย่างช่วยลดขั้นตอนการทำงานและ Human error ทั้งแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ

(๒) ยุค Digital เน้นหลักการ Decentralized และ Cross-check

(๓) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการทุจริตเกิดจากการใช้ข้อมูลที่มีรูปแบบ (Structured) และไม่มีรูปแบบ (Unstructured) ประกอบกัน เช่น Fraud detection

(๔) API marketplaces เปิดกว้างให้นักพัฒนามากขึ้น ช่วยให้มีการตรวจสอบมากขึ้น

๓) ประโยชน์ของ Digital Disruption ในการต่อต้านทุจริต

(๑) Digitize Process จะลดขั้นตอนการทำธุรกรรมกับภาครัฐและลดโอกาสในการทุจริต

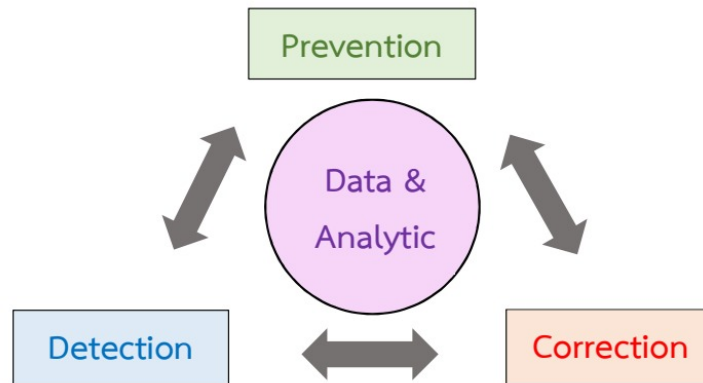
(๒) Cashless society ทำให้สามารถตรวจสอบเส้นทางการเงินได้ง่ายขึ้น

(๓) National identity ช่วยตรวจสอบตัวตนของผู้ทำธุรกรรมการเงินได้แม่นยำขึ้น

(๔) Social Media ช่วยเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะช่วยให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตมากขึ้น

๘. รูปแบบการป้องกันการทุจริตในยุค Digital ด้วย Data

- ๑) Prevention : ระบุ, ลำดับ, เจาะจงและลดความเสี่ยงที่สอดคล้องกับองค์กรตามลักษณะจำเพาะ
- ๒) Detection : ตรวจสอบว่าความเสี่ยงดังกล่าวเกิดจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอก
- ๓) Correction : แก้ไขตามลำดับความสำคัญทั้งในปัญหาที่เกิดจากช่องว่างของนโยบายและปรับปรุงนโยบายตลอดจนโครงสร้างเพื่อป้องกันการเกิดซ้ำ

๙. โอกาสเชิงบวกของการใช้เทคโนโลยีในการต่อต้านทุจริต

๑) กรณีศึกษาโอกาสเชิงบวกของการใช้เทคโนโลยีในการต่อต้านการทุจริต

(๑) ตัวอย่างการนำเทคโนโลยีมาใช้ต่อต้านคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐในประเทศไทย

ในแต่ละปีรัฐบาลอังกฤษมีงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างสูงถึง ๑๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ (สิบล้านล้าน) ดอลลาร์สหรัฐ แต่ที่ ๑ ใน ๔ ของมูลค่าดังกล่าวกลับมีการทุจริตและติดสินบนเกิดขึ้น แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวคือการผลักดันระบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล

องค์กรจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เป็นศูนย์กลางที่ช่วยให้ผู้ซื้อจากภาครัฐรวมถึงภาคส่วนที่ ๓ สามารถประหยัดเวลาและต้นทุนในการจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องการผ่านเทคโนโลยี Government Cloud Service (G-Cloud) โดยมีสัญญาการจัดซื้อเป็นมาตรฐานเพิ่มความโปร่งใส และลดโอกาสการทุจริตคอร์รัปชัน

ข้อดีเพิ่มเติมนอกจากการลดโอกาสทุจริตคอร์รัปชันแล้ว ยังช่วยให้กิจการขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถเข้ามาแข่งขันได้ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ มากขึ้น

เพื่อดึงดูดผู้ซื้อ อีกทั้งเทคโนโลยียังช่วยให้การนำเสนอตัวเลือกของสินค้าและบริการมีความหลากหลาย และถูกปรับปรุงใหม่อยู่เสมอ รวมถึงการตอบสนองต่อผู้ซื้อ ผู้ขายและผู้ให้บริการมีความรวดเร็วฉับไว

(๒) ตัวอย่างการนำเทคโนโลยีมาใช้ต่อต้านคอร์รัปชันด้านสาธารณสุขของภาครัฐ ในประเทศชิลี

ระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ (CENABAST) ของประเทศชิลี นำระบบการจัดซื้อออนไลน์มาใช้เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการจัดหายา อาหาร เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ให้แก่สถานพยาบาลต่าง ๆ ในประเทศ ผลจากการนำระบบดังกล่าวมาใช้ยังช่วยลดต้นทุนการจัดซื้ออีกด้วย

๒) เทคโนโลยีเพื่อความสมบูรณ์พร้อมของภาครัฐ

(๑) การเกิด Disruption ช่วยสร้างเทคโนโลยีใหม่ ๆ และช่วยให้หน่วยงานกำกับกฎหมาย และกฎระเบียบองค์กรของภาครัฐกิจและภาครัฐแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ผ่านการลดปัญหาความไม่สมมาตรด้านข้อมูล (Asymmetric information) ตลอดจนการสร้างมาตรฐานเดียวกันในสังคม

(๒) การลงทุนในนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและข้อมูลจะช่วยลดความเสี่ยง เพิ่มขีดศักยภาพของการกำกับดูแลและการตรวจสอบ

(๓) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานจำพวกข้อมูล จะช่วยเสริมศักยภาพด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและคุณภาพสินทรัพย์ขององค์กรนั้น ๆ ในระยะยาว

(๔) หากมีการวางรากฐานของการกำกับดูแลกิจการที่ดีในมิติของนโยบายและแนวทางการปฏิบัติใช้ไปแล้ว การวางนโยบายเพิ่มเติมในอนาคตจะสามารถทำได้รวดเร็วกว่าเดิมจากข้อมูล (Data mining) และโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับ (Well - established Infrastructure)

(๕) ในปัจจุบันจากการศึกษาขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) พบว่า ร้อยละ ๑๐ - ๒๕ ของมูลค่าธุรกรรมกับภาครัฐจะเกิดคอร์รัปชัน

(๖) การทำ Digital transformation ของภาครัฐจะช่วยลดโอกาสการเกิดคอร์รัปชันทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เช่น การทำ paperless transaction การทำ Automation of public service การเปิด public data โดยโครงการเหล่านี้ต้องพึ่งพาการทำ Blockchain และ Social cyber security

(๗) การทำ Digital transformation ช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการทำงานและการแข่งขันทั้งในแนวดิ่งและแนวขวาง

(๘) การทำธุรกรรมของภาครัฐด้วยระบบการทำงานอัตโนมัติ ช่วยลดการเลือกปฏิบัติ และเสริมสร้างความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น เช่น การยื่นหรือขอคืนภาษีเงินได้ ตลอดจนการทำธุรกรรม เช่น การเสียค่าปรับ

๑๐. โอกาสเชิงลบของการใช้เทคโนโลยีในการทุจริต

การกระทำหรือการดำเนินการใด ๆ โดยมีขอบโดยใช้คอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ หรือโปรแกรมที่ไม่พึงประสงค์โดยมุ่งหมายให้เกิดการประทุษร้ายต่อระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง แบ่งได้ ๖ ประเภท ได้แก่

- (๑) Unauthorized Access หรือการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต
- (๒) Unauthorized Use หรือการนำไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต
- (๓) Unauthorized Disclosure หรือการนำไปเปิดเผยโดยไม่ได้รับอนุญาต
- (๔) Disruption หรือการขัดขวางการทำงานโดยปกติของระบบ หรือการนำไปใช้ของข้อมูล
- (๕) Modification หรือการดัดแปลงข้อมูลหรือระบบ
- (๖) Destruction หรือการทำลายข้อมูลหรือระบบ

๑๑. โอกาสในการลดการทุจริตในยุค Digital Disruption

❖ ระบบราชการ ๔.๐ : การปฏิรูประบบราชการเพื่อรองรับไทยแลนด์ ๔.๐

เพื่อรองรับนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ภาครัฐ หรือระบบราชการจะต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (Better Governance, Happier Citizens) หมายความว่า ระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่ เพื่อพลิกโฉม (Terraform) ให้สามารถเป็นที่เชื่อถือ ไว้วางใจและเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง (Credible and Trusted Government) ดังนี้

(๑) เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) คือ การทำงานต้องเปิดเผยและโปร่งใส เปิดกว้างให้กลไกหรือภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม โอนถ่ายภารกิจที่ภาครัฐไม่ควรดำเนินการเองไปให้ภาคส่วนอื่นดำเนินการแทน จัดโครงสร้างการทำงานเป็นแนวราบมากกว่าสายบังคับบัญชาในแนวดิ่ง และเชื่อมโยงการทำงานราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีเอกภาพและสอดคล้องประสานกัน

(๒) ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen - Centric Government) ทำงานโดยมองไปข้างหน้า (คิดเสมอว่าประชาชนจะได้อะไร) มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาให้ประชาชน ให้บริการเชิงรุกโดยไม่ต้องรอให้ประชาชนมาขอความช่วยเหลือ จัดบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการของประชาชน

(๓) มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) การทำงานต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อเตรียมการล่วงหน้า นำองค์ความรู้ที่เป็นสหสาขาวิชา มาสร้างนวัตกรรมหรือประยุกต์เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงได้ทันเวลา ปรับตัวให้เป็นสำนักงานที่ทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง และทำให้ข้าราชการมีความผูกพันต่อการปฏิบัติงาน

❖ ISO ๓๗๐๐๑ : มาตรฐานป้องกันการติดสินบน

- (๑) เป็นมาตรฐานในการตรวจสอบและลดการติดสินบน (Check & Reduce)
- (๒) ช่วยให้มีการพัฒนามาตรการรับมือการติดสินบน (Improvement)
- (๓) สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีมาตรฐาน (Stakeholder)
- (๔) ลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์
- (๕) ส่งเสริมวัฒนธรรมการต่อต้านคอร์รัปชัน
- (๖) ดึงดูดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนเพิ่มเติม

❖ ธรรมาภิบาลเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร (IT Governance)

ความสำคัญของการดูแลรักษาความปลอดภัยในระบบสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งขององค์กรในปัจจุบัน การเรียนรู้ธรรมาภิบาลเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศอยู่ในสถานะที่ปลอดภัยและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ เพราะหากบุคคลและหน่วยงานที่ทำงานด้านสารสนเทศมีระดับธรรมาภิบาลเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรในระดับสูง ย่อมตระหนักถึงภัยร้ายที่จะมาทำลายความมั่นคงและความเชื่อมั่นในระบบสารสนเทศ อีกทั้งยังรู้เท่าทันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ตลอดจนรู้ถึงและดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม

กระแสความแรงเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการในขณะนี้ คงหนีไม่พ้นกระแสความแรงในเรื่องของ “การกำกับดูแลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ” หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “IT Governance” หากบริษัทนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ภายในองค์กรโดยปราศจากความพร้อม ความเหมาะสม และการกำกับดูแลที่ดีแล้ว อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบทางลบต่อการดำเนินธุรกิจตามมาได้ ดังเช่นที่บริษัทหลาย ๆ แห่งกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการแฮ็คข้อมูล การโดนโจมตีระบบ ระบบปฏิบัติการขัดข้อง ระบบไม่สอดคล้องกันในองค์กร ข้อมูลรั่วไหล

สำหรับในประเทศไทย ถึงแม้ IT Governance จะเป็นเรื่องใหม่ แต่ก็มีกฎหมายต่าง ๆ รองรับ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และกำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เอาไว้

❖ ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance)

คำว่า ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance for Government) ได้มีผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

“กิจกรรมที่ประกอบด้วย การกำหนดอำนาจ การควบคุม และการตัดสินใจในการบริหารจัดการข้อมูล โดยที่ข้อมูลถูกจัดให้เป็นหนึ่งในทรัพย์สินของหน่วยงาน” (Askham, N., ๒๐๑๖)

“ระบบที่กำหนดถึงอำนาจการตัดสินใจ และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล โดยที่มีแบบแผนที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับ ซึ่งแบบแผนดังกล่าวต้องสามารถอธิบายได้ว่า ใครมีบทบาทในการทำอะไรกับข้อมูลชุดไหน เมื่อไร ใช้หลักการและวิธีการอย่างไรในการใช้ข้อมูล ” (Thomas, ๒๐๐๙)

“การกำหนดสิทธิและการควบคุม (การวางแผน การตรวจสอบ และการบังคับ) ในการบริหารจัดการข้อมูล” (Henderson et al., ๒๐๑๗)

ในมุมมองของภาครัฐ ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance for Government) หมายถึง การกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการข้อมูลทุกขั้นตอน เพื่อให้การได้มาและการนำไปใช้ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน รักษาความเป็นส่วนตัว และสามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคงปลอดภัย โดยใช้ข้อมูลเป็นหลักในการขับเคลื่อนประเทศ เช่น การใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์การตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริหารราชการแผ่นดิน การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการประชาชน การเสริมสร้างและผลักดันธุรกิจที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมข้อมูล ทั้งนี้ Intra - governmental Group on Geographic Information (IGGI, ๒๐๐๕) ให้องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐที่ดี ประกอบไปด้วย

(๑) มีความมั่นคงปลอดภัยและรักษาความเป็นส่วนตัวโดยมีมาตรการในการรักษาความมั่นคง ปลอดภัย และความเป็นส่วนตัว ซึ่งช่วยป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับข้อมูลและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

(๒) มีมาตรการควบคุมและจัดการระบบบริหารและกระบวนการจัดการข้อมูลหรือวงจรชีวิตของข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย การประเมินธุรกิจ การกำหนดประเภทและแนวทางการแบ่งประเภทของชุดข้อมูล มีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทั้งการเก็บข้อมูลและการทำลายข้อมูล

(๓) มีนโยบายการใช้ข้อมูลที่ชัดเจน โดยกำหนดคนนโยบายและกฎเกณฑ์ของข้อมูลสำหรับธรรมาภิบาลข้อมูลและการบริหารจัดการข้อมูล

(๔) มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าของข้อมูล โดยกำหนดวิธีการที่ผู้ดูแลข้อมูลหรือเจ้าของข้อมูลสามารถจัดการ เปลี่ยนแปลง หรือส่งผ่านข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในกรณีที่ชุดข้อมูล หรือฐานข้อมูลบางแห่งอาจจะมีผู้ดูแล ผู้ใช้งาน หรือเจ้าของข้อมูลหลายคนหรือหลายหน่วยงาน

(๕) ข้อมูลมีเมทาดาตา โดยเมทาดาตาจะช่วยให้ผู้ใช้งานเข้าใจว่าข้อมูลชุดนี้คือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอะไร สามารถนำไปใช้งานอย่างไร และมีข้อจำกัดอะไร โดยมีมาตรฐานของเมทาดาตาที่เหมาะสมกับการใช้งาน

(๖) ข้อมูลมีคุณภาพ โดยมีมาตรการในการควบคุมคุณภาพของข้อมูลให้มีคุณภาพสูง ซึ่งจะสนับสนุนให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๑๒. นวัตกรรมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในยุค Digital Disruption

❖ ACT Ai : องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน

Big Open data เพื่อการต่อต้านคอร์รัปชัน คือ โครงการที่รวบรวม เชื่อมโยง จัดการและวิเคราะห์ข้อมูลเปิดเผยของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีความสำคัญต่อการต่อต้านคอร์รัปชัน ผ่านการประสานงานของ HAND Social Enterprise เพื่อสร้างความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยจัดการข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นไปตามมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลระดับสากล เป็นเครื่องมือที่จะสนับสนุนให้ผู้ใช้งาน ไม่ว่าจะนักข่าว สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสามารถใช้อ้างอิงเพื่อการแสวงหาและนำเสนอความจริง

เครื่องมือแรกๆ ที่เริ่มใช้เพื่อการต่อต้านคอร์รัปชันสำหรับภาคประชาชน โดยองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ในชื่อ ACT Ai เป็นการส่งเสริมให้เข้าถึงข้อมูลจาก ๓ หน่วยงาน ประกอบด้วย

- ๑) การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐโดยกรมบัญชีกลาง
- ๒) ข้อมูลของธุรกิจและความเชื่อมโยงของภาคธุรกิจต่าง ๆ จากฐานข้อมูลของกรมการค้า
- ๓) ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.)

โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน และสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่ภาคประชาชน ซึ่งเครื่องมือนี้จะเป็นอาวุธสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ในการช่วยกันดูแลสังคมให้มีความโปร่งใสมากขึ้น

ความสามารถของระบบ ACT Ai ในการเป็นฐานข้อมูล และระบบวิเคราะห์กลไกอัจฉริยะ

- ๑) ฐานข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวบรวมชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตไว้ในจุดเดียว
- ๒) ค้นหาข้อมูลได้สะดวก เพียงกรอกบางส่วนของรายละเอียดโครงการ เช่น ชื่อโครงการ หน่วยงาน จังหวัด ผู้รับจ้าง
- ๓) แจ้งเตือนความผิดปกติมีระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบความผิดปกติในโครงการจัดซื้อจัดจ้าง
- ๔) แสดงผลในรูปแบบที่ง่ายต่อการวิเคราะห์ระบบแสดงข้อมูลเป็นตาราง แผนภูมิ เปรียบเทียบข้อมูลต่าง ๆ ได้ชัดเจน
- ๕) สะดวกต่อผู้ใช้งาน สามารถลงทะเบียนในระบบเพื่อบันทึกโครงการ แจ้งเตือนโครงการใหม่ ส่งข้อมูลเพิ่มเติม และแชร์ให้ผู้อื่นได้ง่าย

ซึ่งการจะทำให้เครื่องมือนี้ทรงอำนาจมากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเชื่อมต่อชุดข้อมูลอื่น ๆ อีกมากมายและกว้างขวางมากขึ้น เช่น คำชี้แจงความผิดของ ป.ป.ช. คำพิพากษาของศาลฎีกาติอาญา ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง และข้อมูลสำคัญ ที่องค์กรต่อต้านคอร์รัปชันเป็นผู้ผลักดันให้เกิดขึ้น อย่างข้อมูลจากโครงการข้อตกลงคุณธรรม และโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐที่พิสูจน์แล้วว่าสามารถลดปัญหาการทุจริต และประหยัดเงินงบประมาณไปได้กว่า ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ (เก้าพันล้าน) บาท ก้าวต่อไปที่สำคัญ ไม่ใช่เพียงแค่การเพิ่มจำนวนและปริมาณชุดข้อมูลเท่านั้น แต่จำเป็นต้องเพิ่มปริมาณของคนใช้เครื่องมือนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มพลังให้แก่ประชาชนที่จะมาร่วมกันต่อสู้กับปัญหาทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพ ให้ปัญญาประดิษฐ์ได้เรียนรู้และป้องกันการโกงได้มากขึ้น

❖ โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ Construction Sector Transparency Initiative: CoST)

CoST เป็นโครงการที่ริเริ่มโดย Department for International Development ของประเทศอังกฤษ ภายใต้การสนับสนุนจากธนาคารโลกในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อมา CoST ได้ยกระดับบทบาท เป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ต้องการนำกลไกและมาตรฐานของ CoST ไปใช้ในการสร้างความโปร่งใสในภาคการก่อสร้างของประเทศ โดยที่ผ่านมามีการนำไปใช้ในประเทศสมาชิกต่าง ๆ กว่า ๑๕ ประเทศแล้ว เช่น อังกฤษ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม

CoST มีเป้าหมายในการสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างภาครัฐ เพื่อทำให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดทางการเงินของภาครัฐในลงทุนในโครงการก่อสร้าง รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการจากโครงการลงทุนของภาครัฐที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาของ CoST พบว่า งบประมาณของโครงการก่อสร้างภาครัฐที่เป็นการลงทุนขนาดใหญ่อาจถูกใช้ไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีโอกาสเกิดการทุจริตมาก

CoST ได้สร้างกลไกและมาตรฐานในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการก่อสร้างภาครัฐ โดยเป็นการวางระบบให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างสู่สาธารณชนในทุก ๆ ระยะเวลาสำคัญ การวางระบบดังกล่าวจะเน้นให้การใช้งานสามารถใช้ได้จริง และเหมาะสมต่อบริบทของแต่ละประเทศที่เข้าร่วมโครงการ อีกทั้งยังให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและอาจถูกผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของรัฐในระยะยาวได้

ในกระบวนการเปิดเผยข้อมูลโครงการ CoST จะมีผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการหลัก ๓ ฝ่าย ประกอบด้วย

๑) หน่วยงานเจ้าของโครงการ มีหน้าที่จัดเตรียมและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ในแต่ละช่วงของการดำเนินการโครงการก่อสร้างของรัฐ ได้แก่ (๑) ข้อมูลกระบวนการจัดทำและนำเสนอโครงการ (๒) ข้อมูลการเตรียมความพร้อมโครงการ (๓) ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง (๔) ข้อมูลสัญญา

และความคืบหน้าโครงการ (๕) ข้อมูลหลังจากเสร็จสิ้นโครงการและการจัดการข้อร้องเรียน ดังนั้นหน่วยงานเจ้าโครงการเป็นเสมือนต้นทางของข้อมูล ซึ่งในบางช่วงของโครงการอาจจะมีข้อมูลจำนวนมากที่ต้องถูกนำมาเผยแพร่ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานเจ้าโครงการจึงจำเป็นต้องจัดเตรียมและสร้างความชัดเจนของข้อมูลก่อนที่จะเริ่มบันทึกหรือเปิดเผยข้อมูลในระบบ CoST

๒) คณะทำงานตรวจสอบข้อมูล (Assurance Team) มีหน้าที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่องในโครงการ CoST เพื่อจัดทำรายงานเสนอแก่คณะอนุกรรมการฯ และเผยแพร่ต่อสาธารณชนในรูปแบบที่เข้าใจง่าย มีความสะดวกในการถึงข้อมูลของสาธารณชน

๓) คณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ มีอำนาจหน้าที่หลักในการพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการเปิดเผยข้อมูลและกลไกอื่นที่เกี่ยวข้องในการเพิ่มประสิทธิภาพความโปร่งใสในการก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐ

รายการข้อมูลที่ต้องการใช้ในการเปิดเผยข้อมูลสำหรับโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐของประเทศไทยเป็นไปตามแนวทาง CoST และอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่ประเทศไทยกำหนด โดยแบ่งการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) การเปิดเผยข้อมูลโครงการต่อสาธารณะ หรือข้อมูลเชิงรุก (Proactive Disclosure)

CoST ได้กำหนดแนวทางในการเปิดเผยข้อมูล โดยหน่วยงานเจ้าโครงการจะต้องเปิดเผยข้อมูลตลอดระยะเวลาของโครงการก่อสร้างตั้งแต่กระบวนการจัดทำและนำเสนอโครงการ การเตรียมความพร้อมของโครงการ การจัดซื้อจัดจ้าง ช่วงการดำเนินการโครงการ และหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

๒) การเปิดเผยข้อมูลเมื่อมีการร้องขอ หรือข้อมูลเชิงรับ (Reactive Disclosure)

เป็นข้อมูลที่หน่วยงานเจ้าโครงการจะเปิดเผยเมื่อมีการร้องขอ ซึ่งหน่วยงานเจ้าโครงการต้องแจ้งฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ เพื่อนำเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาก่อนว่าจะอนุมัติให้เปิดเผยข้อมูลได้หรือไม่

❖ Open Government Data of Thailand

ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data) ภายใต้ชื่อ “data.go.th” ที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หรือ สพร. พัฒนาขึ้นภายใต้แนวคิดการเป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลเปิดภาครัฐของประเทศที่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้สะดวกรวดเร็วตลอดเวลา โดยข้อมูลที่เผยแพร่อยู่ในรูปแบบไฟล์ที่สามารถแสดงตัวอย่างข้อมูล (Preview) การแสดงข้อมูลด้วยภาพ (Visualization) และเอพีไอ (API) แบบอัตโนมัติให้แก่ชุดข้อมูลที่เผยแพร่ได้ รวมทั้งยังสามารถจัดการชุดข้อมูลและเมทาดาทาของข้อมูลได้อีกด้วย

❖ ภาษีไปไหน : ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ Thailand Government Spending

ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ (Thailand Government Spending) หรือในชื่อ “ภาษีไปไหน” เป็นการบูรณาการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายใต้โครงการระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ มีช่องทางในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อสร้างความโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานและการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐทั้งในรูปแบบเว็บไซต์ <https://govspending.data.go.th> และแอปพลิเคชัน “ภาษีไปไหน” อีกด้วย สามารถสืบค้นชื่อหน่วยงาน บริษัท หรือโครงการต่าง ๆ ด้วยคำค้นหา (keyword) แสดงภาพรวม (Dashboard) งบประมาณที่ตั้ง งบประมาณที่ใช้ จำนวนโครงการรวม และอื่น ๆ อีกมาก โดยมีการอัปเดตข้อมูลทุกเดือน

๑๓. มาตรการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตของสำนักกฎหมาย

ตามแนวทางบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ ๒ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕-๒๕๖๖ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จึงได้วิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตของสำนักกฎหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยยึดมั่นการปฏิบัติราชการให้มีความโปร่งใส ไม่ยอมรับ ไม่ทน ไม่นิ่งเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยจัดให้มีมาตรการป้องกันความเสี่ยงในการทุจริต แบ่งออกเป็น ๖ มิติ ดังนี้

๑) มิติการบริหารทรัพยากรบุคคล

- (๑) รมรณคดีบุคลากรของสำนักกฎหมายปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของทางราชการ
- (๒) กำหนดแนวทาง/หลักเกณฑ์การปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการขาด ลา มาสาย และอยู่ปฏิบัติราชการเต็มเวลา
- (๓) จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติราชการของบุคลากรของสำนักกฎหมายต่อผู้อำนวยการสำนักกฎหมายเป็นประจำทุกวัน/สัปดาห์
- (๔) สแกนลายนิ้วมือเข้า/เลิกงาน ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม โดยปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามคู่มือปฏิบัติราชการ
- (๕) ยกย่องบุคลากรที่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการขาด ลา มาสายอย่างเคร่งครัดและได้อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ

๒) มิติการบริหารจัดการโครงการ

- (๑) มีแผนการจัดการโครงการ/กิจกรรม ที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องตามแผนปฏิบัติราชการหรือภารกิจของสำนักกฎหมายและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๒) กำหนดผู้รับผิดชอบ และมีกรอบระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน

(๓) กำหนดให้มีการรายงานความคืบหน้าและผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะของแต่ละโครงการ

(๔) ตรวจสอบเรื่องการเบิกจ่ายค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ให้เป็นไปตามจำนวนและราคาของการเบิกจ่ายค่าอาหาร ค่าอาหารว่าง และเครื่องดื่มให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมและราคาตามจริง

(๕) ตรวจสอบและจัดทำใบเสร็จให้ถูกต้อง

๓) มติการเบิกจ่ายเบี้ยประชุม

(๑) ตั้งผู้รับผิดชอบหลักภายในสำนักกฎหมายเพื่อประสานผู้เชี่ยวชาญด้านระบบการเบิกจ่ายเบี้ยประชุม กรณีหากมีความผิดพลาดของระบบเกิดขึ้นจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที

(๒) มีมาตรการตรวจสอบและรายงานการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมทุกครั้ง

๔) มติการบริหารจัดการทรัพย์สินของทางราชการ

(๑) รมรณรงค์และสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของบุคลากรภายในสำนักกฎหมาย ให้ใช้ทรัพยากรของรัฐอย่างประหยัดคุ้มค่า

(๒) จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับบันทึกใช้ทรัพยากรของรัฐ

(๓) ตั้งผู้รับผิดชอบหลักภายในสำนักกฎหมาย เพื่อรับผิดชอบตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของรัฐ

๕) มติการจัดซื้อจัดจ้าง

(๑) รมรณรงค์ ปลุกฝัง สร้างค่านิยมเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๒) ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมถึงวิธีหรือแนวทางการปฏิบัติราชการ เกี่ยวด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมทั้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

(๓) กำหนดมาตรการเชิงลงโทษกรณีมีเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมก่อให้เกิดการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

๖) มติการรักษาความลับทางราชการ

(๑) เจ้าหน้าที่ผู้เป็นเจ้าของเรื่องต้องรับผิดชอบการจัดทำเอกสารลับเป็นการเฉพาะ

(๒) ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานต้องควบคุมกำกับ และตรวจสอบมิให้ผู้อื่นล่วงรู้เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารลับ ยกเว้นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

(๓) ระหว่างดำเนินการจัดทำเอกสารลับจะต้องควบคุมมิให้ข้อมูลรั่วไหล รวมทั้งการจัดทำไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ (ข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์) จะต้องกำหนดเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับจัดทำข้อมูล/ตั้งรหัสผ่าน

(๔) มีห้องสำหรับจัดทำเอกสารลับ

ทั้งนี้ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงจากกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักฯ และประเมินโอกาสที่จะเกิดการทุจริต โดยอ้างอิงเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริต “คู่มือแนวทางประเมินความเสี่ยงการทุจริต FRAS : FRAUD RISK-ASSESSMENTS, กันยายน ๒๕๖๑” จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) จนนำไปสู่มาตรการจัดการความเสี่ยงที่เป็นระบบ พร้อมสำหรับเฝ้าระวังและป้องกันการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. “แผนปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตของสำนักกฎหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖.” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖. <https://intranet.senate.go.th/assets/portals/15/fileups/114/files/plan/risk66.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. “จรรยาบรรณและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการให้บริการพร้อมทั้งกรณีศึกษา.” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖. <https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85944/bth6.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. “การต้านการทุจริตในสถานการณ์ Digital Disruption (Anti-Corruption in Digital Disruption Situation) หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti - Corruption Education) (สำหรับข้าราชการและบุคลากรของรัฐ).” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖. <https://multi.dopa.go.th/acoc/assets/modules/news/uploads/0dec3410214c02cec7b616b91b1ee9a4615c192f1f9b76195411401018429554.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. “คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต การจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต สำหรับภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน.” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖. https://www.pacc.go.th/acoc_2018/uploads/2018/08/Manual5_1.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทุจริต (Corruption).” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖. [https://www.dit.go.th/FILE/CONTENT_FILE/ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทุจริต\(Corruption\).pdf](https://www.dit.go.th/FILE/CONTENT_FILE/ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทุจริต(Corruption).pdf).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. “ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔).” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖. https://www.nacc.go.th/article_attach/corruption.pdf.